

10.2.2022
Ilkka Oksala

ETLA:n selvitys kannustinloukuista ja EK:n esitykset loukkujen purkamiseksi

Mitä tarkoitetaan kannustinloukulla

- *Kannustinloukussa* merkittävä osa tulonlisäyksestä menee etuuksien pienenemiseen, maksujen nousuun ja veroihin. Kannustinloukut jakautuvat:
 - *Työttömyysloukkuun*, joillain työttömän ei taloudellisesti kannattavaa ottaa työtä vastaan.
 - *Tuloloukkuun*, jolloin työllisen ei taloudellisesti kannattavaa ansaita lisää.

Työttömyysloukun mittaaminen

- Työttömyysloukkua mitataan työllistymisveroasteella eli sillä kuinka suuri osa työllistymisen tuomasta lisätulosta menetetään veroihin, maksuihin ja etuuksien pienenemiseen
- Verrataan siis työttömän käytettävissä olevia tuloja työttömänä ja työllisenä.
- Yleisesti on pidetty työllisyysloukun rajana sitä, jos 80 % tai enemmän työllistymisen tuomasta lisätulosta menee veroihin, maksuihin ja etuuksien pientymiseen.

Työttömyysloukussa on 136 500 suomalaista

- 136 500 suomalaista on tilanteessa, jossa työllistymisen seurauksena tulevasta tulonlisästä jää käteen vain 20 % tai vähemmän.
- Mikäli lasketaan kaikki ne suomalaiset, joille työllistymisen seurauksena tulevasta tulonlisäyksestä jää käteen vain 25 % tai vähemmän nousee työttömyysloukussa olevien ihmisten määrä 315 000 suomalaiseen.
- Työttömyysloukussa on selvästi enemmän naisia kuin miehiä. Suurin osa on parhaassa työiässä 30-50v. Heillä on keskiasteen koulutus, kuten lähihoitajan tai sähköasentajan ammattitutkinto tai ylioppilastutkinto. Suurimmalla osalla on päivähoitoikäisiä lapsia. Merkittävä osa työttömyysloukussa olevista saa asumistukea tai toimeentulotukea.

Tuloloukun mittaaminen

- Tuloloukkua mitataan efektiivisellä rajaveroasteella eli sillä kuinka suuri osa palkanlisäyksestä menetetään veroihin, maksuihin ja etuuksien pienenemiseen.
- Mittari kuvaa vero- ja etuusjärjestelmästä sekä tulosidonnaisista maksuista juontuvia taloudellisia kannustimia tehdä lisää töitä tai ansaita enemmän.
- Yleisenä tuloloukun mittarina on käytetty sitä, että jos lisätuloista jää alle puolet käteen on tuloloukussa.

Tuloloukussa on 611 000 suomalaista

- 611 000 suomalaista on tilanteessa, jossa heidän palkokorotuksestaan tai lisätyön tekemisestään johtuvasta tulonlisästä 50 % tai enemmän leikkautuu pois kiristyvään verotuksen, nousevien palvelumaksujen ja leikkautuvien tulonsiirtojen myötä.
- Noin viidennes tuloloukuissa olevista saa asumistukea.
- Tuloloukut ovat pahimmillaan pienituloisten osalta (palkannousun vaikutus käytettävissä oleviin tuloihin leikkaantuu esim. asumistuen pienentymisen, tulosidonnaisten päivähoitomaksujen nousun sekä verotuksen kiristymisen myötä) sekä eniten palkkatuloa saavien osalta (progressiivinen tulovero).

EK:n esittämiä keinoja kannustinloukkujen purkamiseksi

Työttömyysturvan porrastaminen

Työttömyysturvan porrastaminen ja alkuomavastuun palauttaminen EK:n aiemmin esittämällä tavalla.

Asumistuen ja työtulojen yhteensovituksen lieventäminen

Lievennetään työtulojen leikkaavaa vaikutusta asumistukeen. Samalla säilytetään passiivitulojen asumistukea leikkaava vaikutus ennallaan.

Rahoitetaan uudistus muilla asumistukeen tehtävillä muutoksilla.

Asumismenojen omavastuun palauttaminen toimeentulotukeen

Palautetaan toimeentulotukeen asumismenojen todellinen omavastuu nostamatta samalla muuta toimeentulotukea.

Päivähoitomaksujen alentaminen ja tulosidonnaisuuden lieventäminen

Alennetaan tulosidonnaisia päivähoitomaksuja.

Pidennetään päiväkotien aukioloaikoja.

Tuloverotuksen keventäminen

Alennetaan tuloverotusta kauttalinjan.

Pienituloisten osalta kohdistetaan kevennykset työtuloon ei passiivituloon.

